

KÜLÖNFÉLÉK.

Dr. Hale Everett Edward. Az amerikai Senatus házán jun. 10.-én gyászjelvény volt felvonva. Egy nagy veszteséget jelzett e gyász, Dr. Hale, a senatus papjának elhunytát. Bostonban, a Dr. Channing városában született. 1846-ban kezdte pályáját. Papsága s irodalmi munkássága a nemzet nagyjai közzé emelték. Emerson, Longfellow barátja. Költemények szerzője s „Egy százév memoirjai“-nak írója. 1899.-ben a Senatus papságával tisztelik meg, s a közvélemény e mellett a „grand old man“ nevezettel. Neve az amerikai unitarius egyház s a nemzet történelméé.

A brit és külföldi unitárius társulat Londonban pünköst hetében tartotta meg évi gyűlését. A választmány jelentéséből örömmel vették tudomásul, hogy az Ausztráliában Wellingtonban ezelőtt három évvel alakult unitarius gyülekezet már templomot is építtetett. A társulat Indiából és Japánból segélyezett ez évben tanulókat az oxfordi theol. intézetben. Ujabbán Délafrikából, Olaszországból jelentkezett tanuló, sőt Törökországból is. Az ifjú törökpárt összeköttetést keres a szabadelvű kereszténységgel. A társulatnak évi bevétele mintegy kétszázezer korona volt, miből nagyobb összegeket fordított gyülekezetek segélyére, templomok építésére és a vallási irodalom pártolására. Elnöknek újra megválasztották Harrison Jánost, ki buzgó működésével elég jogzimet szerzett az újraválasztásra. Az istentiszteletet, melyet Dr. Carpenter Estlin József végzett, a portland-streeti templomban tartották, abban a történelmi nevezetességű templomban, melyet 1833-ban Tagart Eduard alapított, s melyben utána Tayler János és Dr. Martineau Jakab hirdették a tisztult kereszténység ígét. Ez ünnepélyes istentisztelettel a portland-streeti templom bezárul, mert a gyülekezet egy nagyobbbat épít egy más alkalmas helyen. A gyűlésnek voltak külföldi vendégei is; Ameriká-

ból Southworth lelkész s Safford Mária nőlelkész; Ausztráliából Sir Stout Robert felsőbb törvényszéki bíró.

Az angol unitáriusoknak egy másik nevezetes gyűlése volt a „*National Conference*“, mely három évenként szokott összegyűlni s mely ápril hóban Bolton városában jött össze. Ez egyesület 1882-ben a végre alakult, hogy a lelkészek számára megfelelő nyugdíj biztosítson és minden változás és minden körülmény között, mint időközi szünetelések, biztosítást nyújtson. Az egyesület alaptőkéje ma mintegy hatszáz ezer korona. A gyűlésen jelen volt Dr. Eliot Sámuel, az amerikai unitarius társulat elnöke is, kit testvéri szeretettel üdvözöltek. Dr. Eliot egy hónapot töltött Angliában. Számos helyen prédikált, több összejövetelen beszélt. A boltoni gyűlésen az üdvözlésre adott válaszában jellemzően nyilatkozott, mikor azt mondta, hogy „napjainkban arra kezdünk rájönni, hogy a tökéletes szabadság a mások szolgálatában áll. Elődeink úgy találták, hogy a szabadság a legfensőbb törvény. Nekünk pedig az adatott, hogy mi úgy találjuk, hogy a legfensőbb szabadság a törvény. Eszményeinket védeni kell a papi uralom támadásaival szemben és védeni a belső anarchia veszélyeivel szemben“. A gyűlésnek még figyelemreméltó mozzanata volt, melylyel a nemzetek folytonos fegyverkezésére nyilatkoztak. A gyűlés egyhangulag sajnálkozását fejezte ki, hogy „a világ vezető államai, köztük Anglia is, folyton és mind nagyobb mértékben fegyverkeznek és nemcsak a növekvő adóteherért s a társadalmi reformra szükséges pénzforrások felemésztéseért emeli föl szavát, hanem a romboló versengés szégyene miatt is. A kereszténység és az emberi közösség azt kívánja, hogy a nemzetek jobb megértésre jussanak egymás közt, hogy erősítsék a testvériség és jóakarát kötelekeit annyira, hogy a háborút végképp lehetlenné tegyék“. Az egyesület a közelebbi három évre Dowson Enfield H. manchesteri lelkészt választotta elnökéül, kiben a legszerencsésebb tulajdonságok egyesülnek az elnöki tiszttel betöltésére.

Gentilis Bálint. Egyike a XVI-ik száz hitvallóinak. Már idős ember volt a nápoly vidéki Gentilis János Bálint, mikor Olaszországot vallási meggyőződése miatt el kellett hagynia. Arianus nézeteket vallott s a háromságról úgy beszélt, hogy az csupán találmány. Hazájából Genfbe menekült, hol Kálvin és társai eretnkséggel vádolták s börtönbe vették. Egy gyöngye pillanatban nézeteit visszavonta és elismerte a háromságtant magába foglaló hitvallást. Hogy példáján mások annálinkább eljeddjenek, csaknem ingre vetköztetve,

mezitláb és hajadon fővel kellett a kezébe adott égő fáklyával a város utcáin végig mennie. Gentilis mihelyt tehetette, elmenekült Genfből és egy darabig Felső-Olaszországban, Franciaországban és Németországban tartózkodott, keserű bánatot érezve a veszélyben tanusított gyengesége miatt. Hogy vétségét helyrehozza, annál inkább terjesztette mindenütt, a hol járt, nézeteit. De Kálvin figyelemmel kíséri és óvja tőle a népet. Kálvin boszús volt, hogy elmenekült. Egy barátjának azt írta: „Meg fogja tudni eléggé — csaknem a esömörlésig — hogy minő ember vagy vadállat vagy szörny Gentilis, abból a nyilvános levélből, melyet a gyülekezetekhez írok“. E levél írása után nemsokkal Kálvin meghalt. — Gentilis ekkor ismét Sweitzba megy. S a berni canton egy kis városában, Gexben mint eretneket letartóztatják és a Bern városi tanács lefejezésre ítéli „a háromság megtámadásáért és azért a tanításért, hogy csak az Atya az egyedüli végetlen Isten, a kit imádnunk kell“. A tanács fülajánlotta neki, hogy életét megmentheti, ha vallásos nézeteit megtagadja. De Gentilis az ajánlatot visszautasítja. 1566. sept. 9.-én végrehajtották rajta az ítéletet. Mikor fejét a vérpadra hajtotta, így nyilatkozott s ezzel vált meg a világtól: „Sokan szenvedtek a Fiú dicsőségeért; de senki, a mennyire én tudom, nem szenvedett halált az Atya dicsőségeért és fensőbbiségeért“.

Rogers Henry. Egy név, melyhez gazdagság és áldozatkészség fűződik. Rogers Henry, ki május elején halt meg New-Yorkban hetvenkét éves korában, egyike volt a legvagyonosabb unitariusoknak Amerikában. Olajjal való kereskedés és vasútvalalatokban részvétel szerezte neki a nagy vagyont. Egy tengerész kapitánynak volt a fia, de nem a katonaságot, hanem a kereskedést és üzletet választotta pályául. Ha nem is ért el a Rockefeller vagy a Gould vagyonáig, de hetvenöt millió dollárt hagyhatott fiára és három leányára. Közézelokra nagy összegeket áldozott. S a mikor első neje elhalt, emlékére az egyik unitarius gyülekezet számára egy egészen új templomot építtetett; ötszáz ezer dollárt adott erre, vagyis a mi pénzünk szerint több mint két millió koronát.

A felekezeti béke kérdéséhez. Mult számunkban megemlékeztünk arról, hogy a magyar r. kath. püspöki kar közbenjárására a vegyes házasságokat tiltó *Ne temere decretum* Magyarországra és kapcsolt részeire *vissza lett vonva*. Ez reményt nyújtott az anyyira kívánatos felekezeti béke helyreállítására. Azonban a vegyes házasságok érvényét elismerő pápai decretum végrehajtása

tárgyában a katolikus klérushoz a püspöki kar által kiadott instructio e tekintetben aggodalmakra szolgáltat okot. Ezért megfelelő védekezés céljából fel kell hívjuk erre hiveinknek s különösen papjainknak a figyelmét.

Ez a *püspöki instructio* elismeri ugyan a pápai decretum alapján a vegyes házasságok érvényét, bármely törvényes formában lettek is azok megkötve, de felhívja a kath. papokat, hogy hiveiket, a mennyire csak lehet, attól visszaretentsék, azt minden alkalmas eszközzel megakadályozni törekedjenek, ha pedig ezt el nem érhetnék, akkor minden erővel azon legyenek, hogy mindkét nemű gyermekeknek a katolikus vallásban való nevelése biztosítsák. Ha azonban mégis lennének, a kik a megkívánt biztosítékok megadása és az egyház engedelmének kieszközlése nélkül lépnének vegyes házasságra, ezekkel szemben semmi fáradságot nem sajnálva, minden buzgósággal, eszélyességgel és leleményességgel igyekezzenek őket jobb meggyőződésre bírni. Intsék őket s indítsák bünbánatra, hogy az őket és gyermekeiket fenyegető lelki veszedelmeket maguktól elhárítani igyekezzenek, főleg pedig buzdítsák őket arra, hogy mindkét nembeli gyermekeiket katolikus vallásban nevelni törekedjenek. Felemlíti az instructio azt is, hogy bár a polgári törvények és főként az iskolai szabályzatok az ilyen gyermekek katolikus neveltetését nehezé teszik, azonban ez még sem lehetetlen, a mit a mindennapi tapasztalat igazol; ne tétovázzanak tehát, mert ha ezeket teljesíteni nem volnának hajlandók, akkor kétségtelenül teljességgel méltatlanokká tennék magukat a feloldozásra.

Ezen instructio tehát a megkötött házasság után oly esetben is, a hol reversalis nem adatott, az állami tiltó törvények ellenére érvényesíteni kívánja a katolikus befolyást a nem katolikus gyermekek vallási nevelésére. Ezért papjainknak s iskoláink vezetőinek éber őrködése szükséges, hogy hiveinkre illetéktelen befolyás ne gyakoroltassék.

Gróf Tisza István, a dunántúli református Egyházkerület f. é. június 9.-iki közgyűlésén, ismertette a püspöki kar fennebbi instructióját, megütközéssel említi fel, hogy ezen instructio arra hívja fel a lelkészeket, hogy „a házasfeleknek egy pillanatig se hagyjanak békét a házasság megkötése után s különös figyelmükbe ajánlja e szerencsétleneket; reájuk uszítja egész buzgólkodásukat, eszélyességüket és leleményességüket; kijelenti, hogy az ilyen gyermekek katolikus neveltetését nehezé tevő polgári törvényeket ki lehet

játszani és útasítja a lelkeseket, hogy a feloldoztatás megtagadással kényszerítsék vegyes házasságban élő hitsorsosaikat a törvény megszegésére“. Fájó érzéssel ad kifejezést beszéde további folyamán annak, hogy az ilyen eljárás megzavarja a felekezeti békét, elkeseríti, megmérgezi a Ne Temere orvoslása révén keletkezett békét, testvéries emelkedett hangulatot: Nem tudja, belebocsátja-e a kath. klérus annyi ezer magyar család házi tűzhelyének szentélyébe az izgatásnak mérgezett nyilait, de kötelességének tartja rámutatni erre a veszedelemre és kérve-kérni az illetékes tényezőket, hogy ne rombolják le önmaguk legszebb alkotásukat, de egyúttal figyelmeztetni is őket az ebből származható visszahatásra, mely a lelki szabadság és lelki béke nagy érdekeinek megsértését követni fogná.

(e.)

Loyson Hyacinthe ezelőtt pár héttel Nizzában felolvasást tartott „A vallás kérdéséről, mint az jelen százévünkben jelentkezik“. Előadását azzal kezdte, hogy a történelem bizonyítása szerint a vallás az, mely minden más egyébnél inkább egyesíti az egyéneket és nemzeteket. A kérdés tehát az, hogy a vallásos eszmék kiküszöbölése irányában haladunk-e, a minek minden tényleges istentisztelet megszűnésében kell végződnie, vagy ellenkezőleg egy szellemi megújodást remélhetünk, a mely az emberiséget fölemeli s s tökéletességre juttatja. A mai növekvő scepticismus és forradalmi szellem sokakat minden vallás elenyészésének hirdetésére indítanak. De ha gondosan vizsgáljuk a dolgokat (kezdvé Franciaországban az egyház és állam szétválásával támadt nagy krízisen) a tény az, hogy a vallásos eszmék eddig nem tapasztalt erővel nyomódnak előtérbe. „Vége a vallásoknak!“ Nem, a világ soha sem látta az új hitnézeteknek oly forrongását, mint az utóbbi százévben. Amerikában a mormonismus mellett ott látjuk a keresztény tudományt (Christian Science) melyet egy nő alapított, a mely sok ezer ujonczot számlál. A spiritualismus — a pszichologiai észrevétnek e megtevélyedése — szintén amerikai eredetű. Franciaországban ott van a Comte vallása — egy szép, de fej nélküli görög szobor. Ott van az Üdv hadserege, a mely szokatlan módszere mellett is, bámulatos munkát végez az egész földön. Más vallási mozgalom még a Tolstói-féle és a theosophia. Keletre menve, egyike a legfigyelemreméltóbb előhaladásnak a japánoké, a kik az emberek szükségleteinek csodálatra méltó belátásával egyeztetni tudták a maguk különböző régi vallásaikat, a mi által békében és összhangban élnek és a jelen kor

vezető nemzeteivel találkozni. Nem különben a judaismus és kereszténység nem gondolt összesimulására is van példa; mert keresztény papok és zsidó rabbik kölesönösen kicserélik a szószéket Amerikában. Egy más érdekes vallásos mozgalom napjainkban a behaismus, a mely mondhatni egy evangéliumi mozgalom az izlamban. „Én kereszténynek születtem és neveltetem — mondotta Loyson H. — és Isten kegyelméből annak maradok, a míg élek. De öreg koromban úgy látom a dolgokat, a mint azok vannak és a pápaságot semmi szín alatt sem tudom többé a keresztény egyház képviselőjének tekinteni. Úgy érzem, hogy a pápai rendszernek nincs jövője“. Egy biboros püspök nem régen ezt hirdette szószékéből: „Mindent a pápáért és a pápa által“. Ez a közérzület lealacsonyítása. Az összehasonlító vallástudomány szükségképpen a dolgoknak egy új átalakulását fogja előidézni, egy új és egyetemes egyházat fog teremteni. Krisztus a maga igazi jellemében, mint Isten fia, annak az Örökkévaló Atyának a fia, kit egyedül illet meg az imádás, bálványimádás nélkül fog előttünk állani. És ez az új és igaz katolikus egyház magában foglalja mindazokat, a kik Istenben hisznek. Nem csak, hanem magában foglalja mindazokat, a kik erre a hitre jutnak, a melyet most még csak homályos tükör által látnak — mert a Krisztus szeretete az egész világot átöleli. Csak egy emberiség és egy vallás van; mert csak egyetlen egy Isten van“.

Loyson Hyacinthe-ot Róma többször megpróbálta visszatéríteni. Azt a veszteséget, mit a francia róm. kath. egyház a „Notre-Dame“ templom híres szónokának az egyházból kilépésével ezelőtt pár évtizeddel szenvedett, még maig se tudta pótolni. Loyson Hyacinthe nejeinek most megjelent önéletrajzi feljegyzései érdekes adatokat tartalmaznak Róma kísérleteire nézve. „Hányszor megpróbálták — írja — hogy rávegyenek a Rómához visszatérésre!“ A párisi érsek egyszer egy kiváló angol róm. kath. egyházi férfiút küldött hozzájuk, ki Loysonnénak nagy birtokot és hercegnői czímet ajánlott fel, ha beléegyezik a férjétől elválásztásba. Loyson Hyacinthe-né erre azt felelte: „Hogyan ajánlhat egy angol gentleman nékem ilyen gyalázatos dolgot!“ Egy alkalommal meg mikor Rómában voltak, XIII. Leo külön követet küldött hozzájuk, Vivès y Tutto biborost, ki a jelenlegi pápának a gyóntatója, hogy Hyacinthe abbénak és nejeinek együttesen tegyen ajánlatot — mert a mint a pápa mondotta — „ők valóban házasfelek és elvალasztani nem lehet“, hogy térjenek vissza

a római egyházba, melynek egyik keleti ágazatába, hol a papoknak a nőülés meg van engedve, felveszi a pápa; őket és gyermekeiket teljes tisztelettel fogják fogadni s Hyacinthe abbé prédikálhat nemcsak a párisi Notre-Dame-ban, hanem minden egyházközség templomában, mely a pápa fenhatósága alá tartozik. Az egyetlen feltevés, melyet a pápa kikötött, hogy ismerjék el a vatikani concilium decretumait (melyek a pápa csalhatatlanságát is magukban foglalták). Hyacinthe abbé és neje ez ajánlatra azt a választ adták: „Mi már igen közel vagyunk az ítéletnaphoz, mikor az Örökkévaló előtt kell megjelenünnünk, semhogy ily hűtlenséget lelkiismeretünkkel szemben magunkra vehetnénk“.

Loisy Alfréd a „Collège de France“-ban elfoglalta a vallástörténelem tanszékét. Attól tartottak, hogy a róm. kath. hallgatók zavart fognak ez alkalommal előidézni, tüntetést rendeznek a modern katolikus tudós ellen. Ez azonban nem következett be s Loisy a tudósítás szerint megtarthatta székfoglalóját minden akadály nélkül. Miután a megjelenteknek köszönetet mondott, elődeiről, Reville Albert és Reville Jeanról emlékezett meg, s Renanról, ki „Izrael vallásával“ kezdte meg a Collège de Franceban a vallástörténelmi előadásokat. Tisztelettel adózott Reville Albert emlékének. „Reville, — mondotta, a szabadelvű protestantismus ama kitünőségeihez tartozott, kik oly sokkal járultak Franciaországban a vallási tanulmányok előbbreviteléhez. Habár hívő lélek volt, kritikája független. Tudománya és hite egy formulában egyesült, mely az evangéliummal volt azonos“. Reville munkáit elemezve, hosszasan szót a „Jésus de Nazareth“ címűről s Renannak hasonló munkájával összehasonlítva, azt mondotta, hogy „Reville Krisztusa nem zsidó, hanem absolut ember, az eszményi vallás prófétája . . . A kereszténységnek ez eszményi elméletté átvitele lehet talán hasznos, de nem egyező a történelmi valósággal“. A Renan Krisztusa, bár tanulmánya kevésbé alapos kritikán nyugszik, Loisy úgy találja, történelmileg sokkal valószínűbb, mint a Reville-é. — Következéleg Reville Jeanról emlékezett meg, kinek munkássága oly hirtelen félbeszakadt, ki pedig oly jól készült elő feladatára a Philon logosáról, a negyedik evangéliumról, az episkopatus eredetéről írt munkáival, főleg pedig „A vallás Rómában Severus idejében“ című tanulmányával, melyben a vallások syncretismusát vizsgálta, azokat a mellékfolyamokat, melyek a kereszténység nagy folyamát növelték, a judaismust, hellenismust, mithriacismust. Reville J.-t „a vallásos érzelmnek pszichológiai tanulmányozása érdekelte, mondotta; de ez nem elég, mert a vallás, vallások mindig teremtettek szertartásokat, intézményeket, társadalmi szervezeteket. És azok is éppen annyira megérdemlik a beható vizsgálatot.“ Loisy azután a saját tervét és nézőpontját jelezte. Elfogadva Renannak eme mondását, „hogy az ember egy vallásnak történelméről úgy adjon számot, a mint kell, érdemes arra egy életet rááldozni“,

ehez hozzáadta még, a mi a „szabadgondolkozók“ kedvelt tételének visszautasítása: „A vallástudományban éppen úgy, mint a bölcelettörténelemben a részrehajlatlanság nem jelent közönyösséget, sem kevésre becslést a tanulmányozott tárgy iránt. Ha azt jelentené, akkor a bölcelettörténelem, mely mégis a mi bölceségünknek a történelme, nem lenne egyéb az esztelenség történelménél . . . A mi engem illet, mondotta, a vallásról se gondolom, hogy az csak egy csalóka kép lenne. Én úgy gondolom, hogy arra nézve, hogy az ember igazságot szolgáltatson az emberiség vallási történetének, a vallásoknak nem csupán a hibáit kell nézni s azokat nem csupán úgy kell felfogni, mint össze nem illő, képtelen álmok sorozatát . . . A képzület teremtette mythosokon, a különös, durva, gyakran kegyetlen cultusokon keresztül fel kell fogni tudni még az emberiségnek egy eszmény felé vágyódását, bárha határozatlan felfogásban és akarásban is jelentkezik itt az . . . E vágyódás nem a semmit jelenti, e vágyódás teremtí az eszményt s hiszen a jó és erkölcsi valóságában“. Ily szellemben kezdette meg Loisy vallástörténelmi előadásait. S terve tanulmányozni az összehasonlító módszer szerint a vallás különböző elemeit: az áldozatot, a jóslást, prófétálást, imát, erkölcsöt, hitvallásokat, papságot és a többit.

A Keresztény Magvető összes történelmi adatanyagának kivonatai meg fognak jelenni a *Biás* István által közelebbről Marosvásárhelyt kiadandó *Unitárius Egyháztörténelmi Adatok* függelékeként. Arra nézve, hogy folyóiratunk az unitárius történelmi adatgyűjtésnek is jelentékeny szolgálatot tett, érdekes bizonyosságul szolgál az, hogy az összeállításban 1552-től 1908-ig 360 adat kiadása szerepel. Ezekből századonként 38 a XVI-ra, 84 a XVII-re, 81 a XVIII-ra, a többi — 25 vegyes keltezésű, keltezetlen és bizonytalan idejű adat kivételével — a XIX. századra esik. Mivel az időrendbe állított kivonatok tartalmazni fogják a Keresztény Magvető megfelelő évfolyamára és lapjaira való utalást is: az összeállítással a történetkutatók folyóiratunk adatanyagában kétségtelenül hasznos útmutatót nyernek. (kl.)

Jubileum. *Kozma Gyula* budapesti polg. isk. igazgató 25 éves igazgatóságának évfordulóját volt és jelen tanítványai a fővárosi hatóság s számos barát és tisztelő részvételével május 9-ikén megünnepelték. Ezt annál nagyobb örömmel jegyezzük fel, mert az unitárius papi családból származott férfiú önjerején vívta ki állását s lett a magyar tanügynek egyik vezérmunkása.

Egyházunk multjának érdekes emlékei fel-felcsillanak mindennél, a hol unitáriusok élnek. *Pap* Domokos tordai főgymnáziumi tanár, hitrokonunk Torda és környékének lendülettel és vonzóan megírt új turista kalauzában, a történelmi részekben, a város történetének keretében, több érdekes emléket újítja fel a mi multunknak is. Megemlíti a vallásszabadságnak hajdani templomunkban történt kimondását, e templom törvenytelen és erőszakos elvételét, szól megszűnt gymnasiumunk küzdelméről, közli

templomunk és internátusunk képét s a vidék ismertetésénél külön fejezetet szentel Toroczko hitéletének. A hajdani tiszta unitárius Tordának ma 12,000-ból 1439 unitárius lakója van. A számos képpel díszített, érdekesen, meleg tárgyszeretettel, jó stílussal megírt hézagpótló kis kötet, melyet írója Orbán Balázs önzetlen, munkás szellemének és emlékezetének ajánlott, Tordán, Fodor Domokos könyvnyomdájából, 1 koronáért rendelhető meg. (knl.)

Dr. Barrows Sámuel †. A magyarországi unitariusoknak és a magyar nemzetnek egy jó barátja hunyt el ápr. 21-én New-Yorkban. 1841-ben született csakugyan e városban, a hol elhalálózása történt. De életmunkássága több helylyel kapcsolatos. Miután a Harvard-egyetemet végezte és Leipzigban is tanult, 1876-ban pap lett Bostonban Dorchester városrészben; de már 1884-ben az amerikai unitarius társulatnak lesz egyik vezető embere s Boston tizedik kerülete részéről congressusi tag — Washingtonban. Mintegy tíz évig volt a congressusnak tagja, mely idő alatt az Egyesült Államok kormánya többször ruházott rá politikai küldetést s Barrows Európában többször megfordult s hazánkban is két ízben járt. A socialis és nemzetgazdasági ügyekben tekintély volt. A mit útja után Magyarországról irt, a tárgyilagos ítélőt mutatja. Barrows családi nevét fia Barrows Vilmos fogja fentartani, ki Washingtonban az erdészeti ügyeknek egyik vezetője.

Gyászhirek. Aranyosrákosi *Rákosi István*, Abrudbánya volt polgármestere, unitarius egyháztanácsos május 7.-én 85 éves korában Abrudbányán elhalt. A XVIII-ik százban is jelentékeny bányavidéki családnak volt egyik derék tagja. — Ó-tordai *Székely Zsuzsánna* életének 67.-ik évében jun. 4.-én Tordán jobb létre szenderült. Ó-tordai Székely Miklós nyug. kir. tábl. bíró, ó-tordai Székely János vármegyei jegyző és ó-tordai Székely Dénes birtokos testvérüket gyászolják az elköltözöttben. — Székely János kolozsvári kataszt. főmérnököt és nejét Elek Zsuzsámmát érzékeny vesztesség találta kicsiny fiok *Dezső* jun. 15.-én történt elhalálózásában.